

Güzel Yazı Yazmanın Önemi ve Yolları

Doç. Dr. Cahit KAVCAR*

Düşündüklerimizi, duyduklarımızı, görüp yaşadıklarımızı derli toplu ve düzenli bir biçimde anlatmak büyük önem taşır. Bu bakımdan güzel yazmaya, daha doğrusu düzgün yazmaya çok özen göstermek gerekir. Yoksa kendimizi tam olarak anlatamayız, başkalarıyla sağlıklı bir ilişki ve iletişim kuramayız. İyi bir yazılı anlatım yani kompozisyon, hem okul başarısı için hem de hayatta başarı kazanmak için çok önemlidir. Bu nedenle kendi dilimizi çok iyi öğrenmek ve düzgün anlatım becerisini elde etmek gerekir. Herhangi bir konuda bilgi eksikliği belki bir dereceye kadar hiç görülebilir ama, kişi kendi dilinde doğru ve düzgün bir yazılı anlatım becerisinden yoksun kalırsa çok ayıptır, güçlüklerle karşılaşır.

İsteyen, biraz çaba gösteren herkes, duygu ve düşüncelerini doğru anlatabilir, amacını düzgün olarak yazıya dökülebilir. Kuşkusuz herkes büyük yazar olamaz ama, isteyen ve çaba gösteren herkes doğru yazma becerisini kazanabilir. Öğrenci yazılarında ve kompozisyonlarda en çok görülen yanlışlıkları şöyle sıralayabiliriz : Bozuk cümle, sözcükleri yerinde kullanmamak, düzgün olmayan anlatım, sözlerin birbirine ters düşmesi, plansızlık, bilgi ve gözlem yanlışları, gereksiz sözler, sözcük tekrarları, açık olmayış...

Başarılı bir yazılı anlatım için gözönünde tutulması gereken temel noktalar vardır. Bunların en önemlileri de şöyle sıralanabilir :

1. Her şeyden önce güzel yazmanın önemine inanmak, buna istek duymak gerekir. Bir kişi başlangıçta karşılaştığı güçlükleri yenebilir, zaman zaman yaptığı yanlışlardan kurtulabilir. Yeter ki düzgün yazmaya çaba ve özen gösterebilir. Bazı eksik ve yanlışlar yüzünden hemen umutsuzluğa kapılmamak, «Benim iyi kompozisyon yazma yeteneğim yok!» diyerek ipin ucunu bırakmamak gerekir. Bu görüş, her kcnu için geçerlidir. Önemli olan, hayatta karşılaşılan engelleri aşmaya çalışmak ve aşmaktır.

2. Sağlam bir «cümle bilgisi»ne sahip olmak. Bilindiği gibi cümle, bir duyguyu, bir düşünceyi tam olarak anlatan söz dizisidir. Doğru ve güzel yazmak için cümleyi, özellikle cümlenin öğelerini iyi bil-

* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi.

mell, bildiklerimizi uygulamaya koymalıyız. Kurduğumuz cümle doğru olmalıdır. Önemli bir nokta da, öğrencilerimizin ise kısa cümlelerle başlamasıdır. Çünkü uzun ve karışık cümleler hem anlaşılabilirliği engeller, hem de dilbilgisi kuralları yönünden birtakım yanlışlar yapmamıza yol açar. Ayrıca cümlede gereksiz sözcüklerden kaçınmalı, amacımızı elden geldiğince az sözcükle anlatmaya çalışmalıyız.

3. Noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını iyi öğrenmek ve giderek yerli yerinde kullanmak büyük önem taşır. Eğer küçük yaşlarda sağlam bir temel atmazsak, ilerde çok büyük güçlüklerle karşılaşırız.

4. Elden geldiğince bol, fakat dikkatli okumak. Doğru ve güzel yazmada kişiyi başarıya götüren yollardan biri de, bol ve dikkatli okumaktır. Böyle bir okuma, farkına bile varmadan bize çok şey kazandırır. Okunan kitap ve yazılar, insanın bilgi ve kültürünü artırır, kelime hazinesini(sözcük dağarcığını) zenginleştirir, dil yeteneğini güçlendirir, düşünce ve hayal dünyasını genişletir. Her bakımdan en etkili araçtır okuma. Anlayarak ve düşünerek okuma,yazma becerimizi de geliştirir. Fakat okuyacağımız kitabı iyi seçmek gerekir. Bu konuda öğrencilerimize, büyüklere, özellikle öğretmenleri yol gösterebilir. Dilimizi başarıyla kullanan bir yazarın kullandığı sözcüklere, bunların cümle içinde kullanılmasına, paragraf düzenine, yazım kurallarının uygulanmasına ve noktalama işaretlerinin kullanılmasına iyice dikkat edersek, yazma konusunda kazancımız çok olur.

5. Belli bir konuda başarılı bir yazı yazmak için, öncelikle konuyu iyi anlamak ve kavramak gerekir. Ondan sonra, o konuyla ilgili neler söyleyebileceğimizi düşünmeli, onları bir düzene koymalı, sözün kısası plan yapmalıyız. Buna, ana fikir ve yardımcı fikirleri belirleme de diyebiliriz. Eğer böyle bir zihinsel hazırlık ve düzenleme yoluna gitmeden aklımıza gelen her şeyi gelişigüzel yazmaya kalkarsak başarılı olamayız. Öğrencilerimizin bu noktaya dikkat etmelerinde büyük yarar vardır. Bu konuda göstereceğimiz özen, bizi ilgisiz ve gereksiz şeyler yakmaktan da kurtarır. Yazımızda bütünlüğü ve düzeni sağlar. Plan, yalnızca yazıda değil, bütün işlerimizde bizi kısa yoldan amacımıza ulaştırır. Görüşlerimizi desteklemek ve pekiştirmek için çarpıcı örnekler vermek de yararlı olur.

Bir yazı yazarken konuyla ilgili maddelerin toplanmasına «buluş» buluşların bir sıraya konulmasına «düzenleyiş», onlara yazı biçimi verilmesine «anlatış» denir. Bunları uygulamamız, kelime hazinesi, cümle, paragraf yapısı ,yazım, noktalama ile görüşlerin düzene konmasına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu konuda kâğıdımızın temiz ve

düzgün, yazımızın okunaklı olmasına özen göstermeli, yazımıza uygun bir başlık koymalıyız.

6. Yazdığımız bir yazıyı önce kendimiz bir veya birkaç kez okumalı; biçim, içerik, düzen, noktalama ve yazım kuralları yönünden incelemeliyiz. Bu, gözümüzden kaçan bazı eksikleri ve yanlışları görmemizi kolaylaştırır. Onları hemen düzeltebiliriz. Böylece de, yazma işini bir alışkanlığa ve beceriye dönüştürmüş oluruz. Şunu kesinlikle bilmek gerekir ki doğru ve güzel yazma çabaya öğrenimle elde edilir. Sanıldığı gibi olağanüstü yetenekler de istemez. Yazma, yazarak öğrenilen bir sanattır. İyi, doğru, düzenli ve etkili yazmaya giden yol, alıştırmalardan ve dikkatli denemelerden geçer. Güzel yazma becerisi, ancak bu yolla yazanılır. Bu arada öğretmenlerin ve ilgililerin uyarılarına değer vermek, yanlışlardan kurtulmak ve düzenli anlatım için özel çaba göstermek gerekir. Kendi dilimizi çok iyi öğrenir ve kullanırsak, yabancı dil öğrenmemiz de kolaylaşır.

Birkaç Kaynak

1. Arslan, Selâhattin, **Kompozisyon Öğretimi**, Konya 1972.
2. Göğüş, Beşir, **Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi**, Ankara 1978.
3. Gökşen, Enver Naci, **Kompozisyon İlkeleri ve Antolojisi**, May Yayınları, İstanbul 1969.
4. Kantemir, Enise, **Yazılı ve Sözlü Anlatım**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi yayını (2. baskı), Ankara 1981.
5. Öner, Sakin, **Örneklerle Kompozisyon-Düzenli Yazma ve Konuşma Sanatı**, Veli Yayınları, İstanbul 1981.
6. Özdemir, Emin, **Örnekli ve uygulamalı Yazılı Anlatım Dersleri «Kompozisyon»**, Remzi Kitabevi,¹ İstanbul 1979.